OBČINA SELNICA OB DRAVI

INFORMACIJE ZA OBČANE O ČRPALNI HIDROELEKTRARNI KOZJAK

ŽUPANJA OBČINE SELNICE OB DRAVI NA POBUDO CIVILNE INICIATIVE SKLICUJE

ZBOR OBČANOV OBČINE SELNICA OB DRAVI,

KI BO V PONEDELJEK, 19. MAJA 2025, OB 20. URI

V HRAMU KULTURE A. TOVORNIKA V SELNICI OB DRAVI, MARIBORSKA CESTA 26.

Spoštovani občani,

kot veste, se v naši občini načrtuje gradnja Črpalne hidroelektrarne Kozjak (ČHE Kozjak). V letu 2011 je bil sprejet državni prostorski načrt, ki je objekt umestil v prostor. V letu 2022 je investitor – to je država preko podjetja HSE in DEM – začel aktivnosti za pridobitev gradbenega dovoljenja.

Tako občina kot občinski svetniki se zavedamo, da gre za zelo velik projekt, ki bo vplival na naša življenja in delo v času gradnje in v času obratovanja. Ker je zelo pomembno, da imamo vsi o tem dovolj informacij, smo že v letu 2024 organizirali predstavitev projekta.

Investitor ni podal vseh informacij, saj se vse študije še niso pripravile. Številni občani so želeli več in bolj natančne informacije. Zato se je organizirala Civilna iniciativa Selnice ob Dravi, ki je na županjo naslovila zahtevo po aktivnem vključevanju občanov v proces spremljanja napredovanja projekta ČHE Kozjak. Izpostavila je tudi štiri zahteve, brez katerih se projekt ne more izvesti, in sicer: varnost akumulacijskega jezera, ureditev transporta v času gradnje, daljnovodna povezava in finančna nadomestila za občino in vse prizadete. Občina in občinski svetniki so ocenili, da so zahteve oziroma pomisleki civilne iniciative razumni in da zadevajo vse občane.

Zato je bila v skladu s sklepom občinskega sveta ustanovljena delovna skupina za spremljanje projekta. V njej so predstavniki občinskega sveta, občinske uprave, županja in civilna iniciativa. Delovna skupina je že organizirala sestanek z investitorjem. Investitor ni imel odgovorov na vsa vprašanja oziroma izpostavljene pomisleke. Je pa ponudil, da člani delovne skupine sodelujejo pri pripravi varnostne in transportne študije, kar smo z veseljem sprejeli.

Ker se je projekt od leta 2011 nekoliko tehnološko in gradbeno spremenil, prav tako se je spremenila nekatera zakonodaja, mora investitor za pridobitev gradbenega dovoljenja pripraviti tudi presojo vplivov na okolje. Vsi dokumenti in študije bodo javno predstavljeni in občani bomo imeli možnost vprašati, predlagati in dobiti informacije ter obrazložitve.

Delovna skupina ocenjuje, da se moramo občani o projektu, predvsem varnosti in natančnem poteku gradnje, podrobneje podučiti in informirati. Zato na pobudo civilne iniciative organiziramo zbor občanov in smo pripravili tematsko številko naših Novic.

V nadaljevanju imate predstavitev, ki jo je pripravila civilna iniciativa, in prispevek o projektu, ki so ga pripravile DEM. Na zboru občanov bo civilna iniciativa predstavila tematiko in vsebino, ki jo skrbi. Namen zbora občanov je, da slišimo o projektu ČHE razmišljanja in poglede različnih ljudi. Opremljeni z informacijami bomo lahko občani investitorju zastavljali zelo konkretna vprašanja. Na zboru občanov bomo tudi oblikovali stališča do zahtev civilne iniciative, ki jih podpira delovna skupina, in so navedene v informacijah civilne iniciative ter predstavljene v nadaljevanju.

Vabimo, da se zbora udeležite. Prosimo, če na zbor prinesete osebni dokument za identifikacijo in preverjanje sklepčnosti zbora.

dr. Vlasta KRMELJ, županja

ČHE KOZJAK – KAJ BI OBČANI MORALI VEDETI O VEČSTOMILIJONSKI INVESTICIJI V NAŠI OBČINI

Leta 2011 je MOPE (Ministrstvo za okolje, podnebje in energijo) sprejelo DPN (državni prostorski načrt), ki omogoča investitorjem začetek postopka za izgradnjo ČHE Kozjak (Črpalna Hidroelektrarna Kozjak) v naši občini. Gre za megalomanski projekt, ki bo *trajno vplival na življenje in premoženje občanov.* Predvidena instalirana moč ČHE (2 × 220 MW) je primerljiva z JEK (Jedrsko elektrarno Krško) (690 MW). Pri sprejemanju DPN občani niso imeli možnosti odločanja (referendum, zbor občanov) ali kakorkoli drugače sodelovati pri sprejemanju tega akta. Po našem mnenju je občina takrat podala soglasje k izdaji DPN, ne zavedajoč se, kaj investicija v praksi pomeni.

V predstavitvi investicije s strani DEM (Dravske elektrarne Maribor), februarja 2024, v našem Hramu kulture Arnolda Tovornika, nam investitor ni podal relevantnih odgovorov na vprašanja glede zagotavljanja varnosti, izvedbe investicije, transportnih poti itd. Zato se je skupina zaskrbljenih občanov povezala v Civilno iniciativo Selnice ob Dravi in iz javno dostopnih virov izbrskala informacije, ki so nas *šokirale!*

Študije in modeli poplavnega vala ČHE Kozjak v primeru razlitja akumulacijskega jezera pokažejo, da bi lahko val poplavil Selnico v tako kratkem času, da evakuacija praktično ne bi bila možna. Umrlo bi lahko zelo veliko število ljudi, škoda bi bila neizmerna. Študiji, ki smo ju preučili, sta: *Dvodimenzionalni matematični model vala zaradi porušitve zgornje akumulacije ČHE Kozjak* (dr. Mario Krzyk) in *Simulacija valov zaradi porušitev pregrad z brezmrežno numerično metodo* (dr. Elvira Džebo).

Investitor namerava Kolarjev vrh nad Selnico delno izravnati, ga nato poglobiti in okrog ogromne jame napraviti na delu visok nasip. Skratka, imeli bi bazen nad glavo. Nekaj milijonov kubikov zemljine zaradi vrtine od strojnice in izkopa jezera pa bi delno porabili za nasip in delno odvažali v dolino. Po sedanjih informacijah je transport predviden kar skozi vas Selnica, mimo osnovne šole in vrtca. Velika količina težkih tovornjakov bi vsak dan, vsaj dve leti, spuščala ogromne količine nevarnih izpušnih plinov neposredno v okolico šole in vrtca. Predvidena napoved obratovanja ČHE Kozjak je v letu 2033.

Investitor daljnovodov (ELES) še ne upošteva pripomb občanov, ki živijo ob trasi predvidenega 400 kV daljnovoda in bo nekaterim postavil daljnovode neposredno na dvorišča. Za primerjavo: obstoječi daljnovodi po Dravski dolini so napetosti max. 110 kV. Predvidena trasa daljnovoda je dolga 21km – od Sv. Duha na Ostrem vrhu do Malečnika.

Država (MOPE) oz. vlada še ni razpravljala o možnostih sprejetja uredbe ali zakona o ČHE Kozjak, s katerim bi uredila odškodnine neposredno prizadetim in Občini Selnica ob Dravi. Prav tako z investitorjem še ni bilo dorečeno, katere ukrepe oziroma projekte je treba pred investicijo izvesti na območju občine.

Takšni praksi v CI odločno nasprotujemo in smo mnenja, da moramo skupaj z občino postaviti investitorjem jasna in odločna stališča ter zahteve, kaj je za nas sprejemljivo in kaj ne.

Zato je stališče CI, s katerim soglaša tudi delovna skupina Občine Selnica ob Dravi, da

NASPROTUJEMO PROJEKTU ČHE, v kolikor:

1. Bo akumulacijsko jezero ogrožalo varnost občanov. Zahtevamo, da se pripravi neodvisna poplavna študija NAJVIŠJE STOPNJE OGROŽENOSTI s simulacijo poplavnega vala! Daniela Kodrič je v svoji diplomski nalogi iz leta 2012 zapisala: »*Zavedati se moramo, da je bazen ČHE Kozjak objekt največjega možnega tveganja (večja so le pri nukrealnih elektrarnah)*« (Kodrič D., Presoja zanesljivosti visokih pregrad, 2012). Na tej osnovi se morajo s strani investitorja predvideti ukrepi za zavarovanje življenj in premoženja v primeru najslabšega scenarija (zasilni izpusti vode, zadrževalniki poplavnega vala itd.) Tudi v primeru **nepredvidenih okoliščin** (terorizem, potres, erozija) se ne sme zgoditi, da bi poplavni val ogrozil življenja in premoženje občanov!
2. Ne bo pripravljena neodvisna ocena vplivov na okolje zaradi izgradnje akumulacijskega jezera, 400 kV daljnovoda in transportnih poti ter s strani investitorja ne bodo predlagani in

z OBČANI USKLAJENI UKREPI za odpravo negativnih posledic!
3. Bodo transportne poti potekale skozi strnjeno naselje Selnica ob Dravi. Ne sprejemamo možnosti transporta mimo šole in vrtca!
4. Investitor in država z neposredno ogroženimi ali prizadetimi občani ne skleneta dogovora o pravičnih odškodninah in se hkrati dogovori obseg letnega finančnega nadomestila Občini Selnica ob Dravi za čas obratovanja ČHE Kozjak!

Naša prizadevanja in trud, pa tudi vložena prosti čas in denar, niso namenjena temu, da bi nagajali občini, nasprotovali investitorjem, vladi ipd., ampak gre preprosto za nas, za Selnico ob Dravi.

Vljudno vas vabimo na ZBOR OBČANOV, ki bo 19. maja 2025, s pričetkom ob 20. uri, kjer boste lahko izrazili podporo našim zahtevam, ki bodo s tem lahko postale stališče Občine Selnice ob Dravi glede ČHE Kozjak.

Zapisali: člani Civilne iniciative Selnice ob Dravi

CIVILNA INICIATIVA
SELNICE OB DRAVI

ČHE KOZJAK – KLJUČNI STRATEŠKI PROJEKT ZA ENERGETSKO PRIHODNOST SLOVENIJE

Zakaj je projekt nujen in strateško pomemben?

V času hitrega prehoda na obnovljive vire energije, kot sta sonce in veter, v Sloveniji nujno potrebujemo zmogljivosti za **shranjevanje energije**, s čimer bo zagotovljena **zanesljivost elektroenergetskega sistema**. Črpalna hidroelektrarna (ČHE) Kozjak je prav to – **hranilnik** z izjemno zmogljivostjo, ki bo omogočal shranjevanje presežkov električne energije v času nizke porabe in njeno uporabo v času konic.

ČHE Kozjak je že umeščen v prostor z državnim prostorskim načrtom (DPN), sprejetim leta 2011. V Sloveniji trenutno ni drugega projekta te vrste, ki bi bil v tako napredni fazi umeščanja in bi lahko **časovno uresničeval cilje Nacionalnega energetskega in podnebnega načrta (NEPN)**.

Zaradi svoje zmogljivosti, dolge življenjske dobe in ekonomičnosti je ČHE Kozjak **neprimerljivo učinkovitejša rešitev** za dolgoročno hranjenje energije. Projekt je uvrščen med **strateške energetske naložbe države**.

Izzivi projekta: od varnosti do vplivov na okolje

Eden ključnih izzivov projekta ČHE Kozjak je zagotavljanje **najvišjih varnostnih standardov** v vseh fazah – od načrtovanja do delovanja elektrarne. Ker je v sklopu projekta predvidena gradnja **akumulacijskega jezera** na območju Kolarjevega vrha, se razumljivo med prebivalci pojavljajo vprašanja glede varnosti in vplivov na vsakdanje življenje. Prav zato Dravske elektrarne Maribor (DEM), ki smo del skupine HSE, projekt razvijamo z izjemno skrbnostjo in natančnostjo.

Varnost akumulacijskega jezera

Jezero na Kolarjevem vrhu bo imelo **neprepustno dno** in bo obdano z varnostnim nasipom, ki bo projektiran skladno z najnovejšimi evropskimi standardi (Evrokod 8 za potresno varnost). Poleg osnovnih konstrukcijskih rešitev bo nameščen **napreden sistem nadzora**, ki bo omogočal **stalno spremljanje stabilnosti in tesnjenja nasipa**, vključno z **optičnim monitoringom** in drenažnim sistemom pod jezerom.

Vodni viri in pitna voda

Ena najpomembnejših skrbi lokalnega prebivalstva je ohranitev **vodnih virov**, saj nekatera gospodinjstva na območju Kolarjevega vrha in v okolici uporabljajo **izključno te vodne izvire** za preskrbo s pitno vodo.

DEM smo slišali in upoštevali ljudi, zato smo že v novembru 2024 začeli z **natančnim popisom vseh vodnih virov**, vzpostavljamo pa tudi **stalni hidrološki monitoring**. Ta bo omogočil sledenje morebitnim vplivom gradnje in delovanja akumulacije na kakovost in količino podzemne vode. Za vsak vodni vir, kjer bi lahko prišlo do vpliva zaradi gradnje, bomo že pred začetkom zagotovili ustrezno nadomestno

rešitev, tako da prebivalci ne bodo ostali brez pitne vode.

Dostopne poti in promet med gradnjo

Pomemben vpliv bo imela tudi gradnja **prometne infrastrukture**, ki je potrebna za dostop do gradbišča. Trase transportnih poti so bile določene na podlagi več študij in v sodelovanju z lokalno skupnostjo (Selniški odbor za spremljanje projekta, med letoma 2002 in 2010). Predvideno je, da bo glavnina tovornega prometa potekala **krožno**: po **Selniški grabi navzgor** in po **Bistriški grabi navzdol**.

Za te trase so že bile izdelane in se še izdelujejo **analize vplivov na hrup, prah in vibracije**, ki bodo vključene v presojo vplivov na okolje. V sklopu prometnega dela projekta bodo **obstoječe ceste ustrezno utrjene, razširjene ali na novo urejene**, kar bo dolgoročno koristilo tudi lokalnim prebivalcem. Obenem je v teku **optimizacija usklajevanja** vseh gradbenih aktivnosti, da bo vpliv na vsakdanje življenje ob trasah **čim manjši in časovno omejen.**

Vsekakor se zavedamo, da bo projekt v času gradnje imel vpliv na vsakdanje življenje prebivalcev, največjo skrb vzbuja prav promet v času gradnje akumulacijskega jezera, bomo pa naredili vse, kar je v naši moči, da bo vpliv najmanjši možen.

Vsak projekt s seboj prinaša tako izzive kot dolgoročne koristi. Tako kot vsaka rekonstrukcija ceste začasno oteži promet, tudi vsaka gradnja pomeni povečanje gradbenega prometa. A ti začasni vplivi so del procesa, ki vodi do izboljšav, od katerih bodo ljudje imeli koristi še vrsto let.

Daljnovodna povezava

Ena največjih skrbi pri projektu ČHE Kozjak je umeščanje novega 400 kV daljnovoda, ki bo povezoval elektrarno z obstoječim omrežjem. Povsem razumljivo je, da ljudje izražajo zaskrbljenost zaradi morebitnih vplivov na zdravje, okolje in prostor. Dejstvo je, da idealna trasa brez kakršnegakoli vpliva ne obstaja, a smo v DEM skupaj z neodvisnimi strokovnjaki raziskali in določili najboljšo možno rešitev. Na podlagi obsežnih analiz je bila izbrana trasa, ki najmanj posega v okolje, hkrati pa so meritve pokazale, da vrednosti elektromagnetnega sevanja nikjer izven varovalnega pasu niso presežene. Vse deležnike na trasi daljnovodne povezave bomo individualno obravnavali v skladu s časovnico projekta.

Izkušnje črpamo tudi iz ČHE Avče

Dober primer uspešne izvedbe tovrstnega projekta sta ČHE Golica in **Črpalna hidroelektrarna Avče**, edina tovrstna elektrarna v Sloveniji, ki deluje že več kot desetletje. Lokalna skupnost s projektom danes sobiva brez zapletov. Ta primer dokazuje, da je z odgovornim načrtovanjem in sodelovanjem z okoljem mogoče uspešno izvesti tudi tehnično zahtevne energetske projekte.

Projekt bo izveden strokovno, odgovorno in z dodatnimi študijami

V Dravskih elektrarnah Maribor projekt razvijamo skupaj z najboljšimi strokovnjaki iz Slovenije in tujine. Izvajamo **neodvisne strokovne recenzije** vseh ključnih faz projektiranja in varnostnih izračunov, kljub temu da zakonodaja tega ne zahteva več.

Novembra 2024 je bil zaključen **noveliran idejni projekt**, ki vključuje tudi prilagoditve glede na novo pridobljene podatke s terena. Naročili smo še dodatne študije, ki bodo dopolnile že bogato zbirko strokovnih podlag, med drugimi dodatno študijo varnosti jezera, tudi v primeru izrednih razmer.

Vse aktivnosti izvajamo v skladu z veljavno zakonodajo in regulativo, pri čemer pogosto presegamo zahtevane standarde. V sodelovanju z neodvisnimi strokovnjaki pripravljamo podrobne ekspertize, ki nam pomagajo celovito oceniti in zmanjševati vplive projekta na okolje, človeka, živali ter širši ekosistem.

V središče vseh odločitev postavljamo varnost – tako ljudi kot naravnega okolja. Z odgovornim pristopom in poglobljenimi analizami skrbimo, da so naši projekti načrtovani in izvedeni z najmanjšimi možnimi vplivi, ob hkratnem zavedanju, da je prehod v trajnostno in zeleno energetsko prihodnost ključen za vse nas.

Zapisali: predstavniki DEM